

Čimbenici za kontinuirano poboljšanje kvalitete znanstvenog časopisa

Factors for continuous quality improvement of the scientific journal

Višnja Vičić Hudorović

Editor-in-Chief

Sestrinski glasnik/Nursing Journal, Official Journal of Croatian Nurses Association

Received March 10th 2018;

Accepted March 11th 2018;

Ključne riječi: znanstveni časopis • poboljšanje kvalitete • vidljivost • etički standardi

Kratki naslov: Znanstveni časopis i poboljšanje kvalitete

Keywords: scientific journal • quality improvement • visibility • ethics standards

Running head: Scientific Journal and quality improvement

Please address all correspondence to: Višnja Vičić Hudorović, Croatian Nurses Association, 10000 Zagreb, Sortina 1A, Croatia • E-mail: visnja.vicic-hudorovic@skole.hr • Tel: +385-1-6550 366 • Fax: +385-1-6550 366.

Svaki znanstveni časopis predstavlja završni rezultat dugih zajedničkih napora urednika i članova uredništva, recenzirana i autora te vlasnika časopisa. Za poboljšanje vidljivosti časopisa potrebno je svake godine uporabiti nove tehnologije i sadržaje. Stoga je i u časopisu *Sestrinski glasnik* u sljedećim godinama potrebno planirati uvođenje novina.

Potrebno je povećanje broja članova uredništva, i to radi usklađenja sa smjernicama svjetskih organizacija znanstvenog izdavaštva, te časopisima koji imaju visoki "factor vidljivosti" [engl. *Impact factor*], a koji slijede trendove suvremenog izdavaštva. Osim glavnog urednika, pomoćnika glavnog urednika, lektora za engleski i hrvatski jezik, tajnice uredništva, urednika dizajna web-stranice, uredništvo je potrebno povećati imenovanjem produkcijskog urednika, urednika za statistiku i sl., te urednika koji je specijaliziran za područje plagijarizma te se bavi etičkim pitanjima u odobravanju i provedbi studije, a koja opisuje rezultate koji bi trebali biti publicirani u časopisu [1, 2]. Sve kliničke studije pristigle za publiciranje moraju biti recenzirane u urednika koji je specijaliziran za validaciju kliničkih studija, te je potrebno provjeriti jesu li rezultati studije opisani prema preporukama i smjernicama COPE-a [engl. *Committee for publication Ethics*], da su sigurni te da upućuju kako je primjena rezultata studija prikladna. Danas je sve veći broj autora studenata doktorskih studijskih programa sestrištva i autora čija su uža specijalnost rehabilitacijske metode liječenja, te se iznalazi potreba za članovima uredništva čije su uže znanstvene specijalnosti iz navedenih grana, kao i članova iz većeg broja znanstvenih disciplina i grana. [3].

Svi članovi uredničkog, savjetodavnog i međunarodnog odbora trebaju biti navedeni na službenoj mrežnoj stranici vlasnika časopisa, uz kratku biografiju, te s ORCID [engl. Open Researcher and Contributor ID] identifikacijskim

brojem i/ili identifikacijskim brojem iz bibliografske baze Scopus, da bi svi budući autori koji svoje članke šalju za publiciranje mogli jednostavno pronaći informacije o autorima koji su objavili članke u časopisu te njihovu važnost za određenu znanstvenu granu.

Upute za autore trebaju biti jasne, sažete i pružiti sveobuhvatne informacije o časopisu, uključujući opis i navođenje smjernica te preporuka koje poboljšavaju etičke standarde, kvalitetu i vidljivost publiciranih članaka. Upute za autore moraju se redovito revidirati. Posebna se pozornost mora posvetiti etičkim načelima časopisa, koji moraju biti jasno, ali i znanstveno opisani [1], i to radi povećanja stupnja vidljivosti, prepoznatljivosti i jednostavnije znanstvene indeksacije.

Česta je pojava da se odbacuju aplikacije časopisa za uvrštavanje u bibliografije međunarodne baze podataka čije upute za autore ne opisuju na zadovoljavajući znanstveni način ciljeve i svrhu časopisa, etičke principe o znanstvenom publiciranju, a koje moraju biti usklađene prema preporukama COPE-a i ICMJ-a [engl. *International committee for medical journal editors*], etiku uredničke strategije, opseg interesa koji je neprimjeren te je niska razina dokaza i stupnja citiranja [1]. Časopis mora postati sredstvo za obrazovanje budućih članova znanstvene zajednice, i to za poštovanje etike u istraživanju i publiciranju. Nadalje, potrebno je kontinuirano upućivati na potrebu stvaranja pozitivnog etičkog okruženja kako bi se spriječilo neznanstveno i nepošteno publiciranje, prijevare i plagijarizam [2]. Znanstvena kvalitete časopisa odražava se u praćenju načela koje su postavili COPE, OASPA, DOAJ i WAME.

Informacije i njihovo indeksiranje moraju biti jasno vidljivi na službenoj stranici časopisa, preporučljivo s postojećim hipervezama koje potvrđuju navedene informacije. Postoji

sve veći broj tzv. "predatorskih" časopisa koji prikazuju različite nerealne čimbenike utjecaja, pa autor/i moraju biti zadovoljavajuće informirani o tome što je važno u znanosti i u svijetu izdavaštva.

Portal za slanje članaka (sustav za upravljanje časopisima) mora biti jednostavan, pregledan i trebao bi omogućavati pristup informacijama o autorima, recenzentima i članovima uredničkog odbora. Portal časopisa predstavlja izvor podataka za scientometrijsku analizu časopisa, ili o znanstvenim čimbenicima autora [3, 4, 5].

Predložak za pisanje i izgled članka moraju biti dostupni u uputama za autore časopisa. Za svrhe publiciranja budući autori moraju slijediti dostupan predložak za pisanje članka. Struktura koja je opisana u predlošku za pisanje članka [IMRaD struktura], mora se jasno pratiti. Literaturni navodi [engl. references] moraju biti ispravno citirani i povezani s tekstom, jer su iznimno važni za znanstvenu post publiciranu analizu [6].

Prilikom slanja članka, autori bi trebali napisati svoj ORCID identifikacijski broj, koji će zasigurno u budućnosti biti korišten umjesto imena i prezimena autora i postat će čimbenik važan za mjerenje vrijednosti znanstvenog stupnja autora.

Uglavnom su radovi objavljeni na engleskom jeziku, tako da urednici časopisa moraju imati odlične jezične vještine, uz dobro poznavanje tema samog časopisa. Loše prezentirani sažetak i naslov, pogrešan dizajn, neodgovarajuće pitanje istraživanja i hipoteza, nezadovoljavajući odabir statističkih testova, nepreglednost opisa rezultata istraživanja, neorganizirani stil pisanja s previše gramatičkih pogrešaka, nepoznavanje znanstvenog diskurza i slaba prezentacija tablica i slika najčešći su nedostaci i razlozi za neprihvaćanje rukopisa za publiciranje [2]. Nadalje, postojanje eventualnih sukoba interesa mora biti jasno definirano u svakom članku.

Časopisi moraju jasno predočiti autoru prava i odgovornosti o autorstvu, kao i obveze časopisa u skladu s ICMJE kriterijima. „Medicinski arhivi“ o znanstvenim časopisima zahtijevaju od autora da zadovolje sve navedene kriterije. U slučaju časopisa s otvorenim pristupom treba jasno omogućiti uvođenje formata tzv. "otvorenog pristupa" - zeleno, zlatno, hibridno ili dijamantno. Razvrstavanje časopisa prema SHERPA / ROMEO bodovnim kriterijima klasificira izdavače u zelenom, plavom, žutom i bijelom formatu [2].

Odabrani recenzenti moraju biti priznati stručnjaci u svojim znanstvenim granama, te recenzije trebaju opisivati

jasan i sveobuhvatan pregled članaka, te upućivati na nedostatke članka. Časopis bi trebao svake godine predstaviti, u zadnjem broju tekuće godine, popis recenzenata koji su pridonijeli procesu publiciranja rukopisa podnesenih za objavljivanje tijekom godine. Recenzenti trebaju imati jasno definirane rokove za završetak pregleda članka, a taj rok mora biti zabilježen kada se šalje rukopis na recenziju. Kvaliteta časopisa znatno ovisi o stupnju kvalitete i stručnosti recenzenata.

Informacije o časopisu treba ažurirati jednom godišnje i one trebaju biti predstavljene autorima kako bi isti imali jasan uvid u rad časopisa [7].

Urednici moraju nastojati povećati vidljivost časopisa, praćeci najnovije trendove u suvremenoj znanstvenoj zajednici i stalno poboljšavati svoje znanstvene spoznaje i uredničke vještine, iako su urednici uglavnom renomirani stručnjaci iz domene u kojoj djeluje časopis. Urednici, u korelaciji s ishodom recenzija, moraju jasno obavijestiti autore o potrebnoj reviziji rukopisa, uz privitak izvješća o reviziji, a na kraju, u slučaju odbijanja, obavijestiti autore o tome gdje bi njihov članak mogao biti prosljeđen za moguće publiciranje u nekom drugom časopisu.

Literatura/References

- [1] Vičić-Hudorović V. Postupak izbora članaka za objavljivanje u časopisu Sestrinski glasnik / Nursing Journal 2014;19(1):3-5.,DOI: 10.11608/sgnj.2014.19.001
- [2] International Committee of Medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals: writing and editing for biomedical publication [Online]. International Committee of Medical Journal Editors, Philadelphia, PA, 2007. Available from: <http://www.icmje.org/> Accessed: March 19, 2017.
- [3] EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English. Available from: <http://www.ease.org.uk/publications/author-guidelines-authors-and-translators/>. Accessed: March 19, 2017.
- [4] Committee of Publication Ethics. Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing. Available from: <http://publicationethics.org/resources/guidelines>. Accessed: March 19, 2017.
- [5] Vičić Hudorović V, Zidarić M. Sestrinski glasnik – Nov pristup znanjima sestriinske specijalnosti. Nursing Journal – A new approach to knowledge of nursing specialties. Sestrinski glasnik/Nursing Journal. 2012;17 (1):69-73.
- [6] Vičić Hudorović V, Rimac B. Stupanj zainteresiranosti učenika srednjih škola za nastavak školovanja na Studijima sestriinstva Level of interest within high school students to continue their education in nursing Studies. Sestrinski glasnik/Nursing Journal. 2012;17(1):94-99.
- [7] Vičić Hudorović V. Sestrinski glasnik/Nursing Journal uvršten je u portal hrvatskih znanstvenih časopisa – HRČAK. Sestrinski Glasnik / Nursing Journal is included in the Croatian scientific journals portal – HRČAK. Sestrinski glasnik/Nursing Journal. 2012;18(1):85-87.doi: 10.11608/sgnj.2013.18.025